

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Ринок цінних паперів (фондовий ринок) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [2]. Він виступає в якості посередника між грошовими та функціонуючими капіталами і впливає на процес інвестування, який є однією з рушійних сил економічного розвитку. В сучасних умовах розвинений ринок цінних паперів є необхідним елементом ефективно функціонуючої економіки. Адже це механізм за допомогою якого встановлюються відповідні правові та економічні взаємовідносини між підприємцями, корпораціями та іншими структурами, яким необхідні фінансові кошти для свого розвитку та організаціями та громадянами, які можуть їх надати на певних умовах [3].

Чинним законодавством регулюються питання випуску й обігу цінних паперів, відповідальність суб'єктів ринку. Однак, функціонування ринку цінних паперів в Україні залежить не лише від створення правової бази й органів контролю за діяльністю його, а й від інших загальноекономічних факторів: рівня інфляції, фінансової стабільності, процесу приватизації, стану виробництва та дефіциту державного бюджету тощо.

Становленню цивілізованих ринкових відносин, організованого і регульованого ринку товарів та капіталів може також сприяти внесення істотних змін у відносини біржових структур з державою. Зокрема, ці відносини повинні розумно і виважено розвиватися шляхом державного регулювання і саморегулювання діяльності бірж, внесення часткових змін у їхній статус, який передбачав би перетворення їх у інформаційно-методичні центри комерційної діяльності, включаючи й право реєстрації всіх операцій в

економіці України. Більше того, біржі України здатні перетворитися у центри формування ринкової політики цін, однакової як для державного, так і для ринкового секторів економіки [3].

На протязі 2019 року вітчизняний ринок цінних паперів активно працював. Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку на початку 2019 року, становив 112,68 млрд. грн., що більше на 52,3 млрд грн порівняно з відповідним періодом 2018 року (60,34 млрд. грн). Зростає у 2019 році і випуск акцій, зареєстрованих НКЦПФР.

Однією з важливих причин поширеності державних цінних паперів є те, що внутрішні боргові зобов'язання, які виступають переважно у вигляді ОВДП не несуть для держави такої небезпеки щодо втрати фінансової незалежності, як зовнішні позики. Крім того, розвинутий внутрішній ринок державних цінних паперів дозволяє використовувати кошти фізичних осіб та інших суб'єктів господарювання як одне із джерел інвестиційної діяльності. Однією з основних причин випуску державних цінних паперів в Україні є необхідність фінансування поточного дефіциту державного бюджету [4].

Важливим показником розвитку фондового ринку є обсяг біржової торгівлі. За результатами торгів на організованому ринку на початку 2019 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 305 млрд. грн. Порівняно з даними аналогічного періоду 2018 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився на 16,9%.

Аналітичні дані стану та динаміки фондового ринку свідчать про те, що ринок цінних паперів в Україні на сучасному етапі розвитку не спроможний протистояти всім негативним внутрішнім та зовнішнім впливам. Нагальні проблеми, що існують на ринку цінних паперів України, заважають його подальшому розвитку. Експерти відмічають вкрай низьку кількість привабливих цінних паперів для довгострокового інвестування, тому зростання фондового ринку яке спостерігається відбувається лише в обсягах, але не покращується структура. Така ситуація свідчить, що фондовий ринок є

далеким від своєї інвестиційної суті - акумулювання фінансових ресурсів для розвитку бізнесу [5].

Проблема ефективного функціонування і подальшого розвитку ринку цінних паперів в умовах становлення фінансової системи України, може бути розв'язана за рахунок підвищення його ліквідності, внаслідок таких його напрямків удосконалення:

- забезпечення прозорості діяльності держави щодо випуску її цінних паперів та доступність і зрозумілість умов інвестування у такі інструменти;
- впровадження електронного документообігу;
- зниження регуляторного і адміністративно-податкового тиску разом із стимулюванням і сприянням виплаті дивідендів товариствами в Україні;
- здійснення заходів з унеможливлення виведення капіталів за шахрайськими схемами;
- підвищення довіри з боку інвесторів до держави, шляхом своєчасного та повного виконання органами державної влади своїх обов'язків, пов'язаних з цінними паперами, особливо заходів з погашенням відсотків і основної суми заборгованості [3].

Таким чином на сьогодні для України вкрай важливим є оздоровлення фінансового сектора взагалі та формування прогресивного, ефективного ринку цінних паперів. Впровадження та імплементація міжнародних стандартів і законодавчих актів, які без порушень і викривлень регулювали б діяльність на вітчизняному фінансовому ринку і фондовій біржі, поступово розвиваючи та роблячи більш цивілізованим корпоративний сектор вітчизняної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку [Електронний ресурс] / Вебпортал Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. — Режим доступу: <http://www.ssmsc.gov.ua/fund/analytics>

2. Закон України “ Про цінні папери та фондовий ринок” від 23.02.2006 р. № 3480-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

3. Руда О. Л. Стан розвитку сучасного ринку цінних паперів в Україні [Електронний ресурс]/ О.Л. Руда// Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – Електронні дані. –[Вінниця: Вінницький національний аграрний університет, 2017]. - №11. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5875>

4. Стасіневич С.А. Ринок цінних паперів України: стан та проблеми/ С.А. Стасіневич, І.П. Шиндирук//Міжнародний науковий журнал «Інтернаука» Серія: «Економічні науки» . – 2017. – №3. – с. 97-100.

5. Якушева І.Є., Клімова А.О. Фондовий ринок України: тенденції та перспективи. – Збірник матеріалів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Виклики та перспективи розвитку нової економіки на світовому, державному та регіональному рівнях» / (за ред. А.В. Череп). Запоріжжя; Видавництво ЗНУ, 2019, 390 с. – С. 277-278